

Teknopark ve Vâdiler^(*)

Ali Akurgal

Silikon Vâdisi'nin, güncel teknolojik ilerlemelerdeki katkısı yadsınamaz. Vâdi'nin çalışma koşulları kuruluşkine göre değişmiş olsa da **dünyayı peşinden sürükleyen teknolojiler hâlâ buradan doğuyor**. Benzer ortamlar, onun kadar başarılı değil. Hemen tüm teknoparklar, üniversitelerin eteklerinde kurulmuş. "Raleigh Research Triangle" da öyle Massachusetts Institute of Technology'nin etki alanındakiler de öyle.

Uzun yıllar hem Silikon Vâdisi'nde hem de "Triangle"da çalışmış bir arkadaşım, **Serdar Kıyıkıoğlu**, sihrin, üniversitede değil, onu ve teknoparkı barındıran toplumda olduğunu söylüyor. Size bu yazı dizisinde anlatmaya çalıştığım ARGE'ci nasıl bir insandır, nasıl çalıştırılır, ona ne yaptırılır sorularından sonra en vurucu olan, "bir ARGE'ciden en yüksek verimi nasıl alırsınız?" sorusu. Serdar, yanıtı oluşturan formülde ağırlıklı etkenin "**çevre**" olduğunu belirtiyor, ben de ona katılıyorum. Silikon Vâdisi, "Altına hücum" yıllarındaki deyimini ile "vahşî batı"da. Buraya yerleşenler, "**bilinmeze koşma**" konusunda öne atılan kişiler. ARGE yapmak da bilinmeze koşmak değil mi? Batı kıyısı, Çin'den gelenlerle Avrupa'dan gelenlerin karşılaştığı ve iç-içe geçtiği bir yer. **Din, dil, ırk bütün kalıplar rafa kalkmış** durumda, toplum, bireylerin yaşam tarzını umursamaz olmuş, özgür düşünceyi frenleyen hiçbir şey yok. Benzer oluşum ne "Triangle"da ne de MIT'de var.

Silikon Vâdisi'nde, dünyayı peşinden koşturan teknolojiler, hep garajlardan çıkmıştır, büyük şirketlerden değil. **Üç-beş arkadaşı, mangal partisinde "lafarken" ortaya çıkan fikirleri, birinin garajında hayata geçirmişlerdir**. Silikon Vâdisi'nin olaya katkısı, o üç-beş kişiyi bir araya getirmek olmuştur. Şimdi öyle değil, günümüzde, bilgi öyle değerli ki, o rahatlıkla paylaşılmıyor. Bir şirketin içinde bile bilgi, en yakın iş arkadaşından sakınıyor. Bu durum, o şirketin içe doğru patlamasını (İngilizce: implosion) getirir. Çünkü, **bilgi paylaştıkça çoğalır**. Dahası, artık iletişim olanakları öyle ilerledi ki, **bilgiyi paylaşmak için fiziksel olarak aynı ortamda bulunmaya da gerek yok**. Bana göre, "vâdi projeleri"nin önemi kalmadı.

Türkiye'deki teknoparklarda, farklı şirketlerde çalışanların fikir değiş-tokuş olanağı pek yok. Devletin, teknoparkta sağladığı teşvikleri, çalışanların yalnızca o şirket sınırları içinde buldukları sürede tanınması (parmak izi ile denetim) "insan siloları" oluşmasına ve bunların arasında temasın kesilmesine neden oluyor. Bilgi akışı, paylaşımı kayboluyor. ARGE'cinin yaşamına, ARGE yapmanın ruhuna ters. **Silikon Vâdisi'nin** ulaştığı ve **belki de sönüp gitmesine** neden olacak sonuca **biz baştan ulaşmış durumdayız**. Fikirlerin paylaşılması, kültür aşılması, melezleme, ancak çalışanların işyeri değiştirmeleri ile oluyor. Buna da iyi gözle bakılmıyor.

Hayalimdeki teknopark, gerçek bir park... Gölleri, ormanları, sincapları, tavşanları, kuşları, kuğuları, yürüyüş yolları ve oturup düşünceye dalmaya uygun sundurmaları, kulübeleri, "kafe"leri olan bir park. ARGE'cinin doğadan öğreneceği o kadar çok şey var ki! Yıldız Teknik Üniversitesi'nin "Davutpaşa Kışlası"nın devralıp buraya teknopark yapacağını duyunca ümitlenmişim. Ama Türk kültürü, beton-cam karışımı insan siloları yükseldi. Tıpkı İTÜ'deki, Gebze MAM'daki gibi. ODTÜ'de bile, öğrencilik yıllarımda diktiğim ağaçları kesip yerine

---

^(*) **herkese bilim teknoloji** dergisinin 26 Ağustos 2016 tarihli 22. sayısında yayımlanmıştır.

teknopark yaptılar. **İnsanları “silo”lara yığarak teknoloji üretmelerini beklemek** kanımca verimsiz... Bu koşullarda, ancak “ARGE’ci ve ekranı” ile anlatılabilecek **“yazılım”**da bir şeyler yapılabilir. Teknoparklarımızda yazılımın yaygın uğraş olması bir rastlantı değil yâni!

Bir hikâye ile noktalayayım: bir Fransız belediyesi, İngilizlerin yemyeşil çimlerine imrenmiş. Heyet göndermiş, incelemişler, yol-yordam öğrenmişler, dönüp şehirlerine uygulamışlar. Ama hey-hat! eskisinden bir fark yok. Açmışlar telefonu, yakınmışlar. İngilizlerden yanıt: “sulayın”. Üç beş ay; her telefona aynı yanıt: “sulayın”. Sonunda bizzat belediye başkanı açmış telefonu. İngilizlerden yanıt: “Biz üç yüz yıldır suluyoruz, taaa sizin oradan bile güzelliği fark ediliyor”. Sözün özü, ARGE yeşertmesi zor bir kültürdür. İnatla sulayacaksınız ve hep aynı yöne aynı tempo ile çırpacaksınız...